

MOJ PRVI SMUĐ

ainu često pose-
e ispunilo posle
čivanja na beo-
su to zajednički
ja nauka, Beo-
vez srpskih pla-
Pančićevim ime-
vrh na Kopao-

je u botanici ne-
ju zoologije ima
a među njima je
ibama: RIBE U
je knjige osvrće
na značaj riba,
unutrašnji opis
a, njihovu priro-
Dalje govori o
upotrebi riba,
vrstama alata za
ama, ribolovnom
imenima riba, a
as priličan haos
t, pa i sam Pan-
že, da se ista riba
zličitim imenima
zbrku pravilo u
i zato je morao
i pri opisivanju
lu knjige iznosi
riba, analitičnu
atični opis riba,
n o naučnim re-
oznatim, te srp-
aučnim imenima
njizi.

Josifa Pančića
šesnaestine bez
a danas svoju
prva knjiga o
mpana u Srbiji
Pojedini primerci
si u bibliotekama
eogradu.

—ć. (Beograd).

Da ovaj naslov ne bi kod čitaoca iza-
zvao mišljenje, da to neki ribič želi is-
pričati, kako je nakon ulova već mnogih
drugih riba uhvatio i prvog smuđa, mo-
ram odmah na početku naglasiti, da se
ovdje ne radi samo o onom prvom smu-
đu, nego uopće o prvoj ribi, koju sam u
životu uhvatio, — dakle u vremenu, ka-
da o udičarenju nisam imao ni pojma.

Od jednog prijatelja dobio sam prije
nekoliko godina za svoju kćerkicu jed-
nu pecaljku na poklon: malu pecaljku
za hvatanje najsitnijih ribica, na muhu
ili mali komadić gujavice. Takova se
pecaljka kod nas zove »kederica«. Samo
je po sebi razumljivo, da mi kćerkica
nije dala mira, dok je jedne nedjelje
ujutro nisam odveo na Dravu u »ribo-
lov«. I gle čuda: ja sam uspio s tom
pecaljkom uhvatiti jednu ribicu, a i
kćerkica je uhvatila jedan malo veći
primjerak. To je bilo početak pa moram
priznati, da mi se je udičarenje vanred-
no dopalo te sam slijedeće nedjelje već
ja bio taj, koji je predložio, da se po-
nova ide na Dravu. Ovaj put sam bio
veće sreće, jer sam ulovio 7 malih ribica,
koje su kod kuće pečene i cijela je obi-
telj bila gorda na moj toliki uspjeh.

Da bi u buduće ulovljene ribice mo-
gao kući donijeti u živu stanju, naba-
vio sam jednu limenu kanticu i već
sam si izgledao, sa kanticom i pecalj-
kom snabdjeven, kao pravi udičar, ma
da uistinu nisam bio još ni pravi po-
četnik. Sada ću vam iskreno priznati,
da sam o udičarenju imao posve krive
predodžbe. Mislio sam, da je dovoljno
u vodu zabaciti konopac, na čijem kra-
ju visi udica, na koju treba staviti bilo
kakav mamac i riba će se odmah uhva-
titi. Po mom vjerovanju trebalo je uzeti
veliku udicu, na veliku udicu staviti
veliki mamac i velika je riba tako rekuć
već napola uhvaćena. Da svaku ribu tre-

ba hvatati na drugi način, ili bar sa dru-
gom udicom, odnosno drugim mamcem
i da je osim dobre volje za taj sport
potrebno mnogo strpljenja, pažnje, isku-
stva i t. d., to su sve spoznaje, do ko-
jih sam došao tek nakon svog — prvog
smuđa.

Najobičniji način, kako se u Osijeku
lovi smuđ, je udičarenje na »trzalicu«.
Udica (obično sistema Limerik, broj 1/0)
naješka se živom ribicom, ili, u pomanj-
kanju žive ribice, sa koso odrezanim re-
pićem od male ribice, kojem se s jedne
strane oguli koža, ili komadić od leđa
takove male ribice. Kada u Osijeku ne-
ko hvata smuđa i kada na pitanje: »Što
imate na udici?« kaže »Komadić mesa«,
onda to znači, da mu je udica naješkana
ili sa repićem ili izrezanim leđima male
ribice. Ja sam svaki dan odlazio popod-
ne na Dravu, kao u neku setnju, no
faktično sam odlazio tamo, da bi gledao
stare i iskusne udičare, kako hvataju
ribe. Oni su međusobno komentirali i
pripravljavali različite svoje dogodovštine
sa vode, koje sam razgovore iz prikrajka
»gutao«, ne razumijevajući na kraju od
svega toga stručno ništa. Stalno sam
slušao, kako udičari govore, kako su
najljepše i najveće smuđeve obično hva-
tali na komadić mesa; bolje i lakše, ne-
go na živu ribicu.

U svom laičkom shvaćanju stvorio
sam već plan: začlaniti ću se u udičar-
sko društvo i tada ću, kada nedjeljom
budem išao hvatati male ribice, zabaciti
i jednu veliku udicu i tako usput uhva-
titi i neku veliku ribu. Smišljeno —
učinjeno. Postao sam skoro registrirani
udičar, dok sam si potrebne velike udi-
ce i putila posudio za neko kratko vr-
jeme, dok ne nabavim svoj vlastiti pri-
bor.

Jednog petka popodne otišao sam na
Dravu, da si nahvatam ribice, sa koji-

ma ću u nedjelju okušati svoju udičarsku sreću. Baš u to vrijeme, nedaleko od mene, uhvatio je iskusni udičar, drug Brust, jednog smuđa od 4 kg težine i ja sam samo žalio, što već tada nisam imao veliku udicu, jer sam vjerovao, da bi tog smuđa sigurno ja uhvatio. Kako da ne, kada je uhvaćen u mojoj neposrednoj blizini. Dobro sam zapamtio mjesto, gdje je smuđ uhvaćen i odlučio sam, da u nedjelju i ja baš na tom mjestu udičarim.

U nedjelju svanulo je prekrasno jutro i ja pođoh na Dravu. Imao sam u kantici dosta malih ribica (za koje nisam znao ni kako se na udicu nabadaju), nekoliko velikih gujavica, a da bi sa prvog ozbiljnog ribolova donio što ljepšu ribu, iskamčio sam od svoje žene i komadić telećeg mesa, da bi i ja mogao hvatati ribu na »meso«. Pa naravno: čim je meso bolje, bit će i riba bolje vrste. Kakova to treba riba da bude, nisam znao, a to nije bilo ni važno. Štogaod se bude na udicu uhvatilo, ja ću izvući. Hvatao sam od rana jutra do u podne, bez ikakova rezultata. Kod kuće sam već znao stručno objasniti razlog neuspjeha i uvjeravao sam, da ću popodne sigurno biti bolje sreće, jer da »meso« još nisam upotrijebio.

Već rano popodne bio sam opet na Dravi, opet na istom mjestu. Stavio sam na udicu iskamčeni komadić teletine i opet sjedio i gledao pred sebe u vodu. Danas se svemu tomu smijem, no onda sam najozbiljnije očekivao osobit uspjeh svog lovljenja. Bilo je već i 6 sati uveče, a na moju udicu, na moje fino teleće meso nikako da naiđe riba. Sjedio sam na tom mjestu sam, nadaleko ni jednog drugog udičara, no u jednom trenutku osjetim, da nisam posve sam. Okrenem se, a za mnom stoji — drug Brust. Malo sam se zbunio već zbog toga, što me promatra jedan tako iskusan udičar, jer sam znao, da će on odmah opaziti, kako o tom sportu ne razumijem ništa, a i

zbog toga, što sam eto došao udičariti na mjesto, na kojem je on prije dva dana lovio. No drug Brust mi se, nakon pozdrava, obrati sa pitanjem:

— »Šta vi to hvatate?«. Tim je pitanjem htio saznati, koju vrstu ribe hvatam, dakle i što imam kao mamac na udici, ali sam ja u svom neznanju malo uvrijedeno odgovorio:

— »Pa, vidite vjerojatno ribu!«.

— »Vidim, vidim, da ne lovite medvjeda, ali mislim, kakovu ribu želite uhvatiti?«

— »Kakovu? To mi je svejedno. Kakova dođe, takvu ću izvući«.

— »Čekajte, čovječe«, na to će drug Brust »što imate na udici kao meku?«

— »Meso« odgovorim ja, već pomalo nervozan zbog tog ispitivanja.

— »Meso? Kakvo meso?«

— »Pa teleće, od ruže, najbolje što mi je žena mogla dati, a eto riba nikako ne će da zagriže. Međutim, koliko je meni poznato, svi udičari hvataju na meso najveće smuđeve«.

Sada se drug Brust od srca nasmije (mene je počeo oblijevati znoj, jer sam već osjetio, da sam se otkrio kao najveća neznalica) i svojim prijateljski susretljivim načinom objasnio mi, da je moje udičarenje posve pogrešno i da udičari pod »meso« razumijevaju komadić mesa od ribice, repić ili leđa, no nikako teletinu. »Nego« nastavi »imate li moguće još koju ribicu u kantici?«

Pogledam u kanticu. Bilo je još nekoliko komada, ali mrtvih, no drug Brust mi objasni, da to nije važno, jer da ćemo sada i na dvoje hvatati smuđa na »meso«, koje se uzima od mrtve ribice. S tim riječima već je izvadio svoj pererez, odreže jednoj ribici repić (ukoso do ledne peraje), koje s jedne strane oguli, stavi na udicu i zabaci moju trzalicu u vodu.

— »Tako. Sada sjedite ovdje i pazite, kako se hvataju smuđevi«.

došao udičariti
: on prije dva
st mi se, nakon
njem:

«. Tim je pita-
vrstu ribe hva-
kao mamac na
neznanju malo

no ribu!«,
ne lovite me-
ovu ribu želite

svejedno. Ka-
rići«.

na to će drug
ci kao meku?«
ja, već pomalo
vanja.
o?»

», najbolje što
to riba nikako
tim, koliko je
ri hvataju na

i srca nasmije
i znoj, jer sam
tkrio kao naj-
m prijateljski
asni mi, da je
pogrešno i da
umijevaju ko-
pić ili leđa, no
nastavi »imate
u kantići?«

lo je još neko-
no drug Brust
važno, jer da
stati smuđa na
i mrtve ribice.
adio svoj pero-
repić (ukoso
jedne strane
naci moju trza-

ovdje i pazite,
i«.

Sjeo sam, sada već posve očaran dru-
garskim postupkom i pripravnosću dru-
ga Brusta da me poduči i da mi pomog-
ne i stanem motriti na vrh štapa. Mi-
slim, da bi tamo sjedio do sudnjeg da-
na, a da ne bi znao, kada treba štap
trgnuti, no iz razmišljanja o veličini
svog neznanja trgne me uzvik: »Vuci!«
Valjda samo po psihičkoj reakciji tr-
gao sam u tom momentu štap, a na
mojoj udici visi — smuđ. Moj prvi

smuđ, moja prva riba. Izvagao sam ga
kod kuće: imao je 52 dekgrama.

Tko da opiše moje veselje!? Na moje
riječi zahvalnosti, upućene drugu Bru-
stu, obećao mi je, da će me u buduće
voditi sa sobom na udičarenje. Ovom
prilikom sam od njega naučio mnogo
toga, što kasnije ni u stranoj stručnoj
literaturi nisam našao bolje objašnjeno.

J. (Osijek)

O ŽIVOTU RIBA

ZNAČENJE OSJETA NJUHA U ŽIVOTU RIBA

Pod tim naslovom opisuje. H. Am-
buehl u švicarskom ribarskom časopisu
podatke, koji su o tom zanimljivom pi-
tanju dobiveni opažanjem i eksperimen-
talnim radom. Članak se oslanja na re-
ferat prof. Dr. K. v. Frisch-a poznatog
istraživača na području čutila riba. Me-
đu životinjama višeg razvojnog stepena
postoje velike razlike u razvijenosti
njuha. Kao općenito iako samo približno
pravilo može se uzeti da je njuh to bo-
lje razvijen, što je vid slabije razvijen.
Pri obradi ovog problema nailazi se na
poteškoću već pri načelnom pitanju:
mogu li vodene životinje općenito nju-
šiti i mirisati? Njuh kopnenih životinja
biva podražen samo od tvari u plinovi-
tom stanju ili od hlapljivih tekućina.
Ribe mogu dakako njušiti samo tekućine
i otopljene tvari. To bi, prema tome,
odgovaralo okusu kopnenih životinja.
Međutim ribe imaju za njuh i okus po-
sebne organe, koji su prilično slični od-
govarajućim organima kod kopnenih
kičmenjaka.

Uspjelo je zlatane (*phoxinus laevis*)
dresirati na okusne i mirisne tvari. Ako
se dresiranim ribama razori osjetni apa-
rat za njuh ne reagiraju više na miris-
ne tvari. Zlatani i jegulje spadaju me-

đu ribe s dobro razvijenim njuhom, dok
je njuh štika slabo razvijen.

Koliko osjet njuha može biti istančan
kod riba lijepo pokazuju slijedeći eks-
perimentalni podaci. Zlatani se mogu
međusobno prepoznati i razlikovati is-
ključivo pomoću njuha. Tvrdi se što
više da mogu razlikovati razne primjer-
ke iste vrste. Slijepi zlatani reagiraju
na miris štuke izrazitim znakovima
straha. Isto tako izaziva istu reakciju
straha i bijeg slijepih zlatana jedan
ozlijeđeni zlatan, pače komadić njego-
ve kože, ili čak samo sok istisnut iz
njegove kože. Jato zlatana se dakle ne
prestraši samo od slike ranjene ribe,
nego i od neke mirisne tvari koja se
vjerojatno oslobađa iz ozlijeđene kože.
Ta reakcija straha iščezava kad se ri-
bama uništi njušni organ. Interesantno
je da zlatani reagiraju najjače na tvari
iz riba njihove vrste, a slabije na tvari
iz tijesela njihovih srodnika. Na eks-
trakte iz kože drugih riba ne reagiraju.
Osjet njuha je dakle biološki vrlo va-
žan. Pokazalo se da ribe reagiraju vrlo
brzo, što im omogućuje pravovremeni
bijeg. Njušni alarm iz tijela ranjene ži-
votinje je međutim prostorno vrlo ogra-
ničen. Ribe se umire, čim se nešto uda-
lje iz tog područja, ali izbjegavaju to
mjesto još dulje vrijeme.